

С Т А Н О В И Щ Е

**от проф. дпсн Нели Цветанова Василева,
СУ „Св. Климент Охридски”**

ПО КОНКУРС ЗА АКАДЕМИЧНА ДЛЪЖНОСТ „ДОЦЕНТ”

в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика, научна специалност Специална педагогика (Педагогика на деца с интелектуална недостатъчност), обявен в Държавен вестник, бр. 74/21.08.2020 г.

Становището е изготвено въз основа на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника на СУ „Св. Кл. Охридски” за неговото прилагане. Прегледът на документите показва, че единствен кандидат по обявения конкурс е **гл. ас. д-р Пенка Тодорова Шапкова-Танева**, щатен преподавател в СУ „Св. Климент Охридски”, Факултет по науки за образованието и изкуствата, катедра Специална педагогика.

1. Професионално развитие на кандидата

През 1997 год. Пенка Шапкова-Танева придобива образователно-квалификационна степен магистър по Специална педагогика със специализации Логопедия и Педагогика на деца с интелектуална недостатъчност (ФНПП на СУ), както и втора специалност по Културология (ФФ на СУ). От 2002 год. е щатен преподавател към катедра Специална педагогика, преминавайки последователно през следните академични позиции: асистент (2002 – 2004), старши асистент (2004 – 2007) и главен асистент (2007 – 2020).

Професионалното развитие на кандидата в областта на специалната педагогика закономерно кореспондира с теоретико-приложния фундамент на придобитите специализации и намира продължение в големия брой сертификати от квалификационни курсове в областта на ранната интервенция и терапия и на академичното преподаване в условията на електронна учебна

среда. Положителна оценка заслужава активната консултативна и терапевтична дейност на д-р Шапкива в детски заведения и центрове.

За професионалното израстване на кандидата говори нейното участие в голям брой проекти (повечето по национална оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”), както и работата ѝ като академичен наставник по проект „Студентски практики” (2013 – 2016). Естествен финал на професионалното развитие на гл. ас. Пенка Шапкива е образователно-научната степен „Доктор по педагогика” (2013), придобита след успешно защитен дисертационен труд на тема ”Когнитивно функциониране и възможност за развитие при деца със синдром на Даун”.

2. Преподавателски опит

През годините, в които работи като щатен преподавател в катедрата по Специална педагогика (2002 – 2020), д-р Шапкива постоянно усъвършенства академичния си потенциал, доказателство за което е тематичното разнообразие от дисциплини, в които участва като асистиращ и/или като титуляр:

- Основи на специалната педагогика (бакалавърски програми по Социални дейности, Логопедия и ПНУП);
- Специфични форми на работа с деца със синдром на Даун (бакалавърска програма по Специална педагогика);
- Работа с родители на деца с нарушения от аутистичния спектър (бакалавърска програма по Логопедия);
- Педагогика на деца с нарушения от аутистичния спектър (програма по Специална педагогика);
- Педагогика на деца с интелектуална недостатъчност (бакалавърска програма по Специална педагогика);
- Специфични форми за работа с деца с интелектуална недостатъчност (бакалавърска програма по Специална педагогика);
- Подходи за работа с деца с хиперактивен синдром и дефицит на внимание (бакалавърска програма по Специална педагогика);

- Ранна интервенция при деца със СОП (бакалавърска програма по Специална педагогика).
- Специфични форми за работа с ученици с умствена изостаналост (магистърска програма Специална педагогика)

Намирам за положителен факта, че голяма част от тематичната насоченост на публикациите на кандидата са посветени на основни проблеми в областта на преподаваните дисциплини.

През цялата си преподавателска кариера д-р Шапкова обръща голямо внимание на практическата подготовка на студентите по специална педагогика в качеството си на координатор и ръководител на часовете по хоспитиране, текуща педагогическа практика и преддипломна практика. Личните ми наблюдения показват положителните отзиви на студентите за компетентния и сърдечно споделен опит от страна на гл. ас. Пенка Шапкова.

3. Научно-изследователска и публикационна дейност

В общия списък на представените от кандидата публикации за периода 2002 – 2020 година присъстват 40 заглавия, сред които:

- 2 монографии;
- 1 глава от колективен труд (ръководство)
- 1 студия и 17 статии в научни списания (Специална педагогика и Предучилищно възпитание), от които 4 в съавторство;
- публикации в сборници от конференции и семинари – 18.

За участие в заявения конкурс са представени 38 публикации:

- 2 монографии (една в качеството си на основен хабилитационен труд);
- глава от колективен труд;
- 1 студия в Годишник на СУ (ФНОИ);
- 1 статия в реферирано и индексирано научно издание;
- 33 статии и доклади в нереферирани издания с научно рецензиране (сборници от конференции).

Доказателство за публикационната активност на д-р Шапкова са високите резултати по справка за изпълнение на минималните наукометрични изисквания, регламентирани от НАЦИД: по показатели от

група В (хабилитационен труд) минимумът от 100 точки е надвишен; същото се отнася за показателите от група Г, оценени с 500 точки, както и за показателите от група Д (цитиране на научните публикации), калкулиращи 80 точки.

Специално внимание заслужава хабилитационният труд на д-р Шапкова „Подходи за личностно развитие, подкрепа и приобщаване на деца със синдром на Даун”. Същият се явява първи опит за теоретико-методологичен анализ на проблемите на децата с този синдром в рамките на българската специалнопедагогическа литература. Трудът предлага подробен анализ на клиничните и психолого-педагогически параметри на синдрома на Даун, допълнен с конкретни насоки за корекционно и терапевтично въздействие в хода на приобщаване на децата към условията на масовото образование. Приносно значение за специалнопедагогическата теория и практика имат разделите, посветени на подробно описание на стратегиите и подходите за ранно мултидисциплинарно въздействие. Монографичният характер на труда се допълва от анализ на данни от собствено проучване и описание на индивидуални случаи от практиката.

Интересите на кандидата по проблемите на децата със синдром на Даун се потвърждават и от голям брой други научни публикации (10 статии).

Отделна област от научните търсения на д-р Шапкова е посветена на проблемите на обучението и интеграцията на децата с нарушения от аутистичния спектър, намираща израз в монографичния труд „Как да работим с деца с аутизъм” (2012) и повече от 5 научни публикации. Същият се явява ценно ръководство, обобщаващо литературни данни и собствен опит по въпроси на диагностиката и ранното въздействие при деца с аутизъм, допълнени с подробно описание на голям брой терапевтични модели.

Широките научни интереси на д-р Шапкова се подкрепят и от публикации (общо 7 статии и доклади) по друг актуален за специалната педагогика проблем – този за социалната интеграция, приобщаващото образование на деца и ученици със специални образователни потребности и ролята на родителите в него.

4. Цитирания

Едно от основните доказателства за научната значимост на разработките на кандидата е цитирането на неговите публикации в специализираната литература. Това е валидно за кандидата в настоящия конкурс, който посочва общо 17 цитирания в български и чужди научни издания (книги, ръководства и статии).

5. Основни научни приноси на кандидата

Анализът на научната продукция на гл. ас. д-р Пенка Шапкива позволява открояване на научни приноси в следните направления на специалната педагогика:

1. Диагностични и терапевтични аспекти на категорията деца със синдром на Даун: преосмисляне на концепцията „умствена изостаналост” по отношение на въпросната категория, предвид хетерогенния характер на синдрома; застъпване на идеята за разработване на индивидуални когнитивни профили като основа за планиране на терапията и приобщаването на децата; разработване на насоки за включване на семейството като партньор в процеса на ранното психолого-педагогическо въздействие с детето;

2. Теоретични и терапевтични аспекти на нарушенията от аутистичния спектър;

3. Теоретико-методологични проблеми на приобщаващото образование на деца и ученици със специални образователни потребности.

6. Лични впечатления

Гл. ас. Пенка Шапкива е колега с висок професионализъм и отговорно отношение към академичния живот в университета. Тя се проявява като търсец и активен изследовател, с изявен стремеж към научно израстване. Вярвам, че и на новата академична позиция д-р Шапкива ще продължи да работи активно за предаване на съвременни знания и практически опит на бъдещите специалисти по специална педагогика. Личната ми препоръка към нея е за задълбочаване на експерименталните изследвания в областта на децата с интелектуални нарушения и тяхното споделяне с международната научна общност.

Заклучение

Представените от гл. ас. д-р Пенка Шапкива документи и материали отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ). Налице е достатъчен брой научни трудове, публикувани от кандидата след придобиване на ОНС „доктор“. Анализът на доказателствения материал по конкурса за академичната длъжност „доцент“ води до заключението, че научната продукция и преподавателския опит на кандидата отговарят напълно на критериите за придобиване на академичната длъжност „доцент“ в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1. 2. Педагогика, научна специалност Специална педагогика (Педагогика на деца с интелектуална недостатъчност).

Като давам положителна оценка на кандидатурата на гл. ас. д-р Шапкива, приканвам членовете на Специализираното научно жури да предложат на Факултетния съвет същата да бъде заслужено избрана на академичната длъжност „доцент“.

27.11.2020 год.

.....

S T A T E M E N T

**by prof. Neli Cvetanova Vasileva, DSc.
Sofia University “St. Kliment Ohridski”**

In the competition for academic position "**associate professor**" in the field of higher education 1. Pedagogical sciences, professional field 1.2. Pedagogy, scientific specialty Special Pedagogy (Pedagogy of children with intellectual disabilities), published in the State Gazette, issue 74 / 21.08.2020.

The opinion was prepared on the basis of the Law for development of the academic staff in the Republic of Bulgaria and the Regulations of Sofia University “St. Kl. Ohridski ”for its implementation. The review of the documents shows that the only candidate in the announced competition is Ch. Assistant Professor Penka Todorova Shapkova-Taneva, PhD, full-time lecturer at Sofia University “St. Kliment Ohridski”, Faculty of Science, Education and Arts, Department of Special Pedagogy.

1. Professional development of the candidate

In 1997 Penka Shapkova-Taneva obtained a master's degree in Special Pedagogy with specializations in Speech Therapy and Pedagogy of Children with Intellectual Disabilities (at Sofia University), as well as a second specialty in Culturology. Since 2002 he has been a full-time lecturer at the Department of Special Pedagogy, passing successively through the following academic positions: assistant (2002 - 2004), senior assistant (2004 - 2007) and chief assistant (2007 - 2020).

The professional development of the candidate in the field of special pedagogy naturally corresponds to the theoretical and applied foundation of the acquired specializations and is continued in the large number of certificates from qualification courses in the field of early intervention and therapy and academic teaching in e-learning environment. The active consultative and therapeutic activity of Dr. Shapkova in children's institutions and centers deserves a positive assessment.

The professional growth of the candidate is evidenced by her participation in a large number of projects (most under the national operational program "Human Resources Development"), as well as her work as an academic mentor on the project "Student Internships" (2013 - 2016). Natural end of the professional development of Ch. Assistant Professor Penka Shapkova is the educational-scientific degree "Doctor of Pedagogy" (2013), obtained after a successfully defended dissertation on "Cognitive functioning and developmental potential in children with Down syndrome."

2. Teaching experience

During the years she worked as a full-time lecturer in the Department of Special Pedagogy (2002 - 2020), Dr. Shapkova is constantly improving her academic potential, as evidenced by the thematic diversity of disciplines in which she participates as an assistant and / or as a holder:

- Fundamentals of special pedagogy (bachelor's programs in Social Activities, and Speech Therapy);
- Specific forms of work with children with Down syndrome (bachelor's program in Special Pedagogy);
- Work with parents of children with autism spectrum disorders (bachelor's program in Speech Therapy);
- Pedagogy of children with autism spectrum disorders (Special Pedagogy program);
- Pedagogy of children with intellectual disabilities (bachelor's program in Special Pedagogy);
- Specific forms of work with children with intellectual disabilities (bachelor's program in Special Pedagogy);
- Approaches to work with children with hyperactive syndrome and attention deficit (bachelor's program in Special Pedagogy);
- Early intervention in children with SEN (bachelor's program in Special Pedagogy);
- Specific forms of work with students with mental retardation (master's program Special Pedagogy).

I find it positive that a large part of the thematic focus of the candidate's publications is devoted to major issues in the field of taught disciplines.

Throughout her teaching career, Dr. Shapkova pays great attention to the practical training of students in special pedagogy in her capacity as coordinator and leader of classes in hospice, current pedagogical practice and undergraduate practice. My personal observations show the positive feedback from students about the competent and heartfelt experience of Penka Shapkova.

3. Research and publication activities

The general list of publications submitted by the applicant for the period 2002 - 2020 includes 40 titles, including:

- 2 monographs;
- 1 chapter of collective book;
- 1 study and 17 articles in scientific journals (Special Pedagogy and Preschool Education), of which 4 co-authored;
- Publications in conference proceedings and seminars - 18.

38 publications have been submitted for participation in the announced competition:

- 2 monographs (one as a major habilitation thesis);
- head of collective work;
- 1 studio in the Yearbook of Sofia University;
- 1 article in a referenced and indexed scientific publication;
- 33 articles and reports in non-refereed editions with scientific review (conference proceedings).

Proof of the publication activity of Dr. Shapkova are the high results on the reference for fulfillment of the minimum scientometric requirements, regulated by NACID: according to indicators from group B (habilitation work) the minimum of 100 points is exceeded; the same applies to Group D indicators, valued at 500 points, as well as to Group D indicators (citing scientific publications), calculating 80 points.

The habilitation work of Dr. Shapkova "Approaches to personal development, support and inclusion of children with Down syndrome" deserves

special attention. It is the first attempt for theoretical and methodological analysis of the problems of children with this syndrome within the Bulgarian special pedagogical literature. The paper offers a detailed analysis of the clinical and psychological-pedagogical parameters of Down syndrome, supplemented by specific guidelines for corrective and therapeutic effects in the course of inclusion of children in the conditions of mass education. The sections devoted to a detailed description of the strategies and approaches for early multidisciplinary impact have a contribution to the special pedagogical theory and practice. The monographic nature of the work is complemented by analysis of data from own research and description of individual cases from practice.

The candidate's interests in children with Down syndrome are confirmed by a large number of other scientific publications (10 articles).

A separate area of Dr. Shapkova's research is dedicated to the problems of education and integration of children with autism spectrum disorders, expressed in the monograph "How to work with children with autism" (2012) and more than 5 scientific publications. It is a valuable guide, summarizing literature data and own experience on the issues of diagnosis and early exposure in children with autism, supplemented by a detailed description of a large number of therapeutic models.

The broad scientific interests of Dr. Shapkova are also supported by publications (a total of 7 articles and reports) on another topical issue for special pedagogy - that of social integration, the inclusive education of children and students with special educational needs and the role of parents in it.

4. Citation

One of the main proofs of the scientific significance of the candidate's works is the citation of his publications in the specialized literature. This is valid for the candidate in this competition, who indicates a total of 17 citations in Bulgarian and foreign scientific journals (books, manuals and articles).

5. Main scientific contributions of the candidate

The analysis of the scientific production of Ch. Assistant Professor Dr. Penka Shapkova allows highlighting scientific contributions in the following areas of special pedagogy:

1. Diagnostic and therapeutic aspects of the category of children with Down syndrome: rethinking the concept of "mental retardation" in relation to the category in question, given the heterogeneous nature of the syndrome; advocating the idea of developing individual cognitive profiles as a basis for planning therapy and inclusion of children; developing guidelines for involving the family as a partner in the process of early psychological and pedagogical impact with the child;
2. Theoretical and therapeutic aspects of autism spectrum disorders;
3. Theoretical and methodological problems of inclusive education of children and students with special educational needs.

6. Personal impressions

Penka Shapkova is a colleague with high professionalism and a responsible attitude to academic life at the university. She manifests herself as a searching and active researcher, with a clear desire for scientific growth. I believe that in the new academic position Dr. Shapkova will continue to work actively to transfer modern knowledge and practical experience to future specialists in special pedagogy. My personal recommendation to it is to deepen the experimental research in the field of children with intellectual disabilities and their sharing with the international scientific community.

Conclusion

Presented by Ch. Assistant Professor Dr. Penka Shapkova documents and materials meet all the requirements of the Law for the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria (ZRASRB). There is a sufficient number of scientific papers published by the candidate after acquiring the ONS "Doctor". The analysis of the evidence in the competition for the academic position "Associate Professor" leads to the conclusion that the scientific output and teaching experience of the candidate fully meet the criteria for acquiring the academic position "Associate Professor" in higher education 1. Pedagogical sciences, professional field 1. 2. Pedagogy, scientific specialty Special pedagogy (Pedagogy of children with intellectual disabilities).

Giving a positive assessment of the candidacy of Dr. Shapkova, I invite the members of the Specialized Scientific Jury to propose to the Faculty Council to be elected to the academic position of "Associate Professor".

11/27/2020

.....